

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

В. П. Пантелеев, К. В. Безверхий

КОНСОЛІДАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Навчальний посібник

Київ – 2016

УДК 657.375.6(047.32)(075.8)
ББК 65.052я73
П 16

Рекомендовано до друку Вченою радою Національної академії статистики, обліку та аудиту (протокол № 6 від 29 грудня 2015 року)

Рецензенти:

М. І. Бондар, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку підприємницької діяльності ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»;

Ю. С. Мороз, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Житомирського національного агроєкологічного університету;

А. А. Пилипенко, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Пантелєєв В. П.

Консолідація фінансової звітності : навч. посіб. / В. П. Пантелєєв, К. В. Безверхий. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2016. – 429 с.

ISBN 978-617-571-132-3

Потреби користувачів у якісній консолідованій фінансовій звітності, а також необхідність оновлення нормативно-правової бази обліку та звітності в умовах їх переходу на міжнародні стандарти, вимагають належного теоретичного, організаційного та методичного забезпечення формування показників такої звітності. Отже, особливого значення набуває вирішення питань розробки методики консолідації фінансової звітності групи підприємств.

Управління групою підприємств передбачає належну підготовку консолідованої фінансової звітності, яка відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів материнського та його дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

У навчальному посібнику висвітлено теоретичні, економічні та правові основи консолідації фінансової звітності групи підприємств, наведено вимоги МСБО, МСФЗ та законодавства України щодо консолідаційних процедур. Основу посібника утворює викладення методичних засад підготовки, визнання та заповнення статей усіх форм консолідованої фінансової звітності, а саме: Консолідованого балансу (Звіту про фінансовий стан), форма № 1-к; Консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), форма № 2-к; Консолідованого звіту про рух грошових коштів, форми № 3-к та № 3-кн; Консолідованого звіту про власний капітал, форма № 4-к, що передбачені у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність». Розкриваються призначення, інформаційні джерела та порядок наповнення кожної форми звітності, використання статей форми для аналізу й управління економікою. Крім «бланкових» форм у навчальному посібнику висвітлюється методика формування приміток до консолідованої фінансової звітності, правила виправлення помилок, консолідація фінансової звітності холдингів а також консолідація звітів в іноземних валютах. При підготовці посібника використано багатий досвід викладання авторами дисципліни «Консолідація фінансової звітності» у ВНЗ України.

Навчальний посібник розрахований на студентів вузів спеціальності 8.03050901 – «Облік і аудит», які навчаються за програмою підготовки магістрів. Він також може бути використаний для підготовки керівників, економістів, бухгалтерів, менеджерів, аудиторів та спеціалістів, які професійно займаються підготовкою та використанням звітності підприємства та групи підприємств.

ISBN 978-617-571-132-3

УДК 657.375.6(047.32)(075.8)
ББК 65.052я73

© В. П. Пантелєєв, К. В. Безверхий, 2016

© Національна академія статистики, обліку та аудиту, 2016

ЗМІСТ

Вступ	7
Тема 1.	
Теоретичні та економіко-правові засади консолідації фінансової звітності	11
1.1. Економічна сутність та концептуальні основи консолідації фінансової звітності	12
1.2. Користувачі консолідованої фінансової звітності	23
1.3. Сутність і види об'єднань підприємств та схеми взаємозв'язків підприємств групи.....	26
1.4. Міжнародні підходи до консолідації фінансової звітності. Законодавство ЄС, МСБО і МСФЗ з питань консолідованої фінансової звітності	35
1.5. Принципи формування консолідованої фінансової звітності.....	39
1.6. Організація підготовки, складання, затвердження і подання консолідованої фінансової звітності	44
1.7. Склад і строки подання консолідованої фінансової звітності	54
Контрольні запитання до теми 1	60
Тестові запитання до теми 1	60
Запитання для самоконтролю до теми 1	62
Завдання для самостійного вивчення до теми 1	63
Тема 2.	
Методика складання консолідованого балансу (Звіту про фінансовий стан)	66
2.1. Призначення, загальна характеристика та структура консолідованого балансу (Звіту про фінансовий стан), форма № 1-к	67
2.2. Інформаційні джерела для складання консолідованого балансу (Звіту про фінансовий стан), форма № 1-к	73
2.3. Процедури консолідації активів, власного капіталу та зобов'язань у Балансі (Звіті про фінансовий стан) материнського та дочірніх підприємств.....	89
2.4. Особливості консолідації статей консолідованого балансу (Звіту про фінансовий стан), пов'язаних із внутрішньо груповими розрахунками та операціями.....	111

2.5. Використання показників консолідованого балансу (Звіту про фінансовий стан) для аналізу та управління	115
Контрольні запитання до теми 2	121
Тестові запитання до теми 2	121
Запитання для самоконтролю до теми 2	124
Завдання для самостійного вивчення до теми 2	124
Тема 3.	
Методика складання консолідованого звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід).....	131
3.1. Призначення, зміст і структура консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), форма № 2-к	132
3.2. Інформаційні джерела для складання консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), форма № 2-к.....	140
3.3. Методика і послідовність формування показників консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), форма № 2-к.....	142
3.4. Процедури консолідації статей Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) материнського та дочірніх підприємств	153
3.5. Використання показників консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) для аналізу та управління.....	166
Контрольні запитання до теми 3.....	167
Тестові запитання до теми 3	168
Запитання для самоконтролю до теми 3	170
Завдання для самостійного вивчення до теми 3	171
Тема 4.	
Методика складання консолідованого звіту про рух грошових коштів	174
4.1. Призначення, зміст і структура консолідованого звіту про рух грошових коштів (ф. № 3-к та № 3-кн.). Грошові кошти та їх потоки.....	175
4.2. Інформаційні джерела для складання консолідованого звіту про рух грошових коштів	184
4.3. Методика і послідовність формування показників руху грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності групи підприємств за прямим методом	189

4.4. Особливості складання консолідованого звіту про рух грошових коштів за непрямим методом, форма № 3-кн	197
4.5. Використання показників консолідованого звіту про рух грошових коштів для аналізу та управління	207
Контрольні запитання до теми 4.....	208
Тестові запитання до теми 4.....	209
Запитання для самоконтролю до теми 4.....	210
Завдання для самостійного вивчення до теми 4.....	211
Тема 5.	
Методика складання консолідованого звіту про власний капітал	
215	
5.1. Призначення, зміст і структура консолідованого звіту про власний капітал (ф. № 4-к.)	216
5.2. Інформаційні джерела для складання консолідованого звіту про Власний капітал, форма № 4-к.....	221
5.3. Коригування залишків власного капіталу на початок року.....	241
5.4. Методика відображення змін зареєстрованого капіталу у консолідованому звіті про власний капітал, форма № 4-к.....	243
5.5. Методика відображення змін неоплаченого та вилученого капіталу у консолідованому звіті про власний капітал, форма № 4-к.....	247
5.6. Використання показників консолідованого звіту про власний капітал, форма № 4-к для аналізу та управління	250
Контрольні запитання до теми 5	257
Тестові запитання до теми 5.....	258
Запитання для самоконтролю до теми 5.....	260
Завдання для самостійного вивчення до теми 5.....	260
Тема 6.	
Методика складання Приміток до консолідованої річної фінансової звітності	
262	
6.1. Призначення, зміст і структура Приміток до консолідованої річної фінансової звітності, форма № 5	263
6.2. Розкриття інформації з консолідації у консолідованій фінансовій звітності підприємств України	276
Контрольні запитання до теми 6.....	278
Тестові запитання до теми 6.....	278
Запитання для самоконтролю до теми 6.....	280
Завдання для самостійного вивчення до теми 6.....	281

Тема 7.

Виправлення помилок і зміни у консолідованих фінансових звітах	284
7.1. Помилки в бухгалтерському обліку, їх види та порядок виправлення	284
7.2. Порядок і методика виправлення помилок у поточній фінансовій звітності компаній	287
7.3. Порядок і методика виправлення помилок, допущених при складанні консолідованих фінансових звітів за попередні роки	288
7.4. Методика відображення впливу зміни облікової політики та подій після дати балансу та порядок їх висвітлення у консолідованій фінансовій звітності	298
7.5. Вплив інфляції на коригування показників консолідованої фінансової звітності	300
Контрольні запитання до теми 7.....	308
Тестові запитання до теми 7.....	309
Запитання для самоконтролю до теми 7.....	311
Завдання для самостійного вивчення до теми 7.....	311

Тема 8.

Консолідація фінансової звітності в холдингах України	312
8.1. Консолідація фінансової звітності в холдингах України	313
8.2. Консолідація фінансової звітності асоційованих підприємств України	318
8.3. Консолідація фінансових звітів в іноземній валюті	321
8.4. Консолідація фінансової звітності у фінансовій безпеці групи підприємств України	330
Контрольні запитання до теми 8	335
Тестові запитання до теми 8	336
Запитання для самоконтролю до теми 8	338
Завдання для самостійного вивчення до теми 8	339
Список використаних та рекомендованих джерел	343
Глосарій	355
Додатки	362
Зведений тематичний покажчик	419
Відомості про авторів	427